

Murska Straža

Glasilno obmejnih Slovencev.

Uredništvo in upravnništvo v Radgoni, Murska ulica šte. 184. — Telefonska šte. 31.
Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto zjutraj in stane s poštnino vred do konca leta 1919 8 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2 K 50 vin.

INSERATI: Ena petstolpna petitvrsta 40 vinarjev. Pri večkratni objavi primeren popust.

P. n. naročnikom!

S prihodnjo številko razširimo obseg našega lista na šest strani. S tem se zviša njegova notranja in zunanja vrednost; dal se bo v resnici urejevati tako, da bodo zadovoljni vsi naši čitatelji. Doslej je bila „Murska Straža“ najcenejši slovenski tednik in če vpoštevamo ovire, s katerimi se mora boriti vsako mlado podjetje, zlasti še v razmerah, ki vladajo tukaj na meji, je sploh čudno, da je mogla izhajati z tako nizko naročnino. Zadnje dni so se ponovno podražili skoraj vsi časniki, ker cene papirju in tiskarskim potrebščinam ne padajo marveč rastejo. Tudi mi smo prisiljeni zvišati naročnino, obenem pa povečamo obseg lista; „Murska Straža“ ostane še vedno z ozirom na število strani in obliko lista najcenejši slovenski tednik. „Murska Straža“ stane sedaj:

celoletno . . . . . 15 K
polletno . . . . . 7 K 50 v.
četrtletno . . . . . 3 K 80 v.

posamezna številka 30 vinarjev.

P. n. naročnike prosimo, da nam ostanejo zvesti in doplačajo naročnino potom poštnih položnic, katere pošljemo prihodnje dni vsakemu naročniku pismeno.

Upravnništvo „Murske Straže“.

Naši gospodarski problemi.

II.

„Gospodarski razvoj današnjega sveta sloni na konkurenci. Konkurenca je os, okolo katere se vrti vse moderno življenje.“ (Abditus, Problemi malega naroda.) Iz prvega članka smo spoznali, da je konkurenca velikih gospodarskih celot,

velesil, temelj mednarodne politike. Danes si oglejmo notranje sile te konkurence.

Gonila sila vsake konkurence je kapital. Več kapitala imaš, tem močnejši si, tem dejš boš vzdržal v konkurenčnem boju. Kapital pa je lahko zelo različen. Kapital je vse, kar služi človeški družbi: zemlja, rudnine, tovarne, vrednostni papirji, denar, itd. Stari Rimljani so imeli velik kapital v svojih sužnjih, fevdalni grajščak v kmečkih tlačanih. Govorimo celo o duševnem kapitalu t. j. o umskih zmožnostih in izobrazbi posameznika. Ta kapital je razdeljen silno neenako.

Na cesti se srečujeta že tisočletja dva človeka: eden razpolaga z bogatstvom, živi razkošno in ne dela prav nič; drugi je ubog, grize suhi kruh, a trudi se od zore do mraka. Oni prvi lahko ima toliko zemlje, da je ne prehodi en dan; revni človek pa najde komaj dva metra prsti, kjer se skrijejo za večno njegove kosti. Oba sta brata in kljub temu se nepoznata. Prvi ima kapital, drugi nima ničesar. Navadno postane še sam živ kapital onega prvega. Ta človek je izumitelj usodepolne eksplozivne snovi: socialnih problemov.

Takih, ki imajo kapital, je mnogo, in med njimi nastaja konkurenčni boj. Vrednost kapitala je spremenljiva; nekoč je zadostovalo tisoč kron današnje vrednote, pa si bil bogat; danes tisoč kron ne igra skoraj nobene vloge. Razvoj industrije in trgovine je uničil male obrate ter ustvaril velikanska podjetja, ki lažje vzdrže neizogibno konkurenco in več ter boljše proizvajajo. Zopet je močnejši izpodrinil slabjšega. Ti, ki so imeli manjši kapital a so se hoteli udeležiti velikih podjetij, so se zbrali v neko enoto, združili so svoj kapital in ustanovili takozvano delniško družbo. Delniške družbe lahko

reprezentirajo veliko finančno in gospodarsko moč. Že zgodaj se pojavljajo tudi banke v današnjem smislu. Večkrat so banke tiste, ki dajo kapital delniški družbi in si pridrže navadno del njenih delnic, s čimer lahko poljubno vplivajo na podjetje. „Brez bančnega kredita danes ne živi nobeno večje podjetje, nobena velika trgovina. Banke so tista gibalna sila razvoja, ki ustvarja iz malih podjetij velika in jih končno spaja v kartele.“ (Abditus.) Beseda kartel je znana tudi marsikateremu kmetu. Kartel je tudi sad hudega konkurenčnega boja. Velika podjetja pridejo v razna nasprotja; višji kapital, večja spretnost, ugodnejše prometne razmere, politični položaj itd. omogoča posameznim podjetjem, da prodajajo svoje izdelke lažje, hitreje in ceneje. Za to se taka velika podjetja združijo v posebno zvezo, kateri pravimo kartel. Kartel določa cene za veliko razprodajo in skuša omiliti konkurenčni boj. Kartel vpliva na carinsko politiko države s tem, da zviša cene na znotraj in zniža na zunaj. Avstrijski sladkorni kartel je svoječasno podražil sladkor doma, dočim je bil na Angleškem njegov sladkor tako po ceni, da so z njim krmili prašiče. Karteli so različni: za sladkor, železo, manufakuro itd. — Še eno pravno in gospodarsko obliko moramo omeniti. Ta se je prvič pojavila v Ameriki. Pravijo ji trust. Trust se razlikuje od kartela v tem, da so pri kartelu posamezni podjetniki na znotraj neodvisni, dočim trust zagospoduje popolnoma nad podjetjem, prevzame njegovo upravo, nakupi večino delnic in upravlja več podjetij skupno. Za taka podjetja se uvede enotna uprava, delitev dela, enoten izvoz v inozemstvo itd. Najmočnejša trusta na svetu sta petrolejski in jekleni trust. Petrolejski trust je zagospodaril samo v Ameriki nad 63 petrolejskimi družbami. Zato ima svoje

Strašni dan.

Ruski spisal K. M. Stanjukovič.

(Dalje.)

»Z najpolnejšo paro naprej!«

Stroj je začel delati hitreje, toda ali se »Jastreb« lahko vzdrži proti temu peklenškemu orkanu?

»Ah, ko bi že popustila burja!«

Nenadoma pa se je stresel zadnji del parnika, kakor da bi bil zadel ob kako močno oyro. Vijak ni več deloval; zlomil se je v tistem trenutku, ko je »Jastreb« zadel z zadnjim delom ob podmorsko skalovje.

Sedaj je letel »Jastreb« docela brez pomoči, brez vijaka, brez sider; nič ni več ubogal krmila, bok je postavil proti struji in je drvel tja proti razpenjenemu grebenu, k dolgi vrsti pečin.

Stroj, ki je postal nevtoraben, se je ustavil.

IV.

Iz sto človeških grl je bruhnil krik groze in silen strah se je pojavil na obrazih in v očeh, strmečih z neko blazno pozornostjo na greben,

ki se je belil v daljavi. Vsi so takoj razumeli in čutili, da se ne morejo izogniti potopitvi ter da jih samo še kakih deset minut loči od gotove smrti. Nihče ni mogel dvomiti, da se na dolgem grebenu skalovja, kamor jih je podil veter s strašno hitrostjo, razbije parobrod kot lonec in da v teh puščavah zbesnelega morja ni nobenega upanja na rešitev.

Zdelo se je, da na bučečih, ledenohladnih, visokih valovih čepi smrt in gleda to peščico prestrašenih mornarjev. Oni so sneli kape, se križali in prebledelimi ustnami šepetali davno pozabljene molitve. Po nekaterih obrazih so polzele solze. Na drugih pa je ležal izraz nenavadno drzne važnosti. Nek docela mladi mornar Oparkov, dobrodušni, veseli fant, ki je prišel naravnost od pluga na ladjo in ki se je strašno bal morja, se je smejal z blaznim smehom in krilil z rokami, kakor da bi hotel nekaj odpoditi od sebe. Čez par trenutkov pa je skočil na konec palube, se oprijel ograje ter se z istim blaznim smehljajem vrgel v morje in takoj izginil v valovih.

Še drug, pray tako mladi, obupani mornar, je hotel posnemati tovariša ter se je z divjim krikom vrgel k ograji, toda Jegor Mitrič ga je prijel za oyratnik in ga oštel z najbolj izbranimi psovkami. To je nekoliko iztreznilo mladega mornarja. Odšel je skrušeno na svoje mesto, križal se s širokimi kretnjami pa jokal pri tem kakor malo dete.

»Tako je boljše«, je pravil prijazno Jegor Mitrič in v tresočem glasu se mu je poznalo, da je razumel neskončno žalost tega mornarja. »Spomni se na Boga in ne jemlji življenja samemu sebi, kot si je izmislila tvoja neumna glava! In ne jokaj, mornarček, mogoče nas reši Gospod Bog!« je pristavil stari Jegor, da bi ga potolažil, čeprav sam ni imel upanja na rešitev ter je bil pripravljen udati se brez godrnjanja volji božji.

Nekateri stari mornarji, ki so se držali tradicij, so vstopili v medpalubje, urno oblekli sveže srajce, ter pristopivši k velikemu kipu Nikolaja Čudotvorca, so se ga dotikali, molili in odhajali na palubo, da pred ljudmi počakajo smrt.

(Dalje prihodnjič.)

parnike, ki prevažajo petrolej v ostale dele sveta; ima lastne tovarne za vse, kar se potrebuje pri petrolejski industriji, nadzira železnice in druge prometne vezi, ki služijo njegovim interesom.

Videli smo, kako daleč je privedel konkurenčni boj kapitalistično gospodarstvo. Iz skromnih srednjeveških cehov so se razvila delniške družbe, ki so začele obratovati na veliko; nad njimi se je postavil kartel in nad karteli je gospodoval mogočni trust. To so velikanske sile svetovnega gospodarstva. Te sile gibljejo milijone ljudi in vse civilizirane narode, ki so v njihovih rokah le igračka brez lastne volje.

Mogočen razvoj svetovnega gospodarstva je omogočil predvsem napredek tehnike. Tehnika je delala čudeže. Pomislimo samo na razmeroma kratko razdoblje med izumom parnega stroja leta 1785 in senzacijo zadnjih let: brezžični telefon in letalni stroj. Pomislimo na primitivne železnice iz tridesetih let preteklega stoletja in na današnje električne železnice! Dalje na stroje v tovarnah in rudnikih, ki so dvignili produkcijo na nesluteno višino!

Pomislimo na daljavo železniškega omrežja, ki se je razprelo po vsej zemlji. Železnica drdra po Indiji in po avstralskih planjavah. Drdra na obale, k lukam, pristaniščem, kjer čakajo brzo-vojni parniki in vežejo Kalkuto z Londonom, Sydney z Trstom, Tokio z New Yorkom. Po teh železnicah in parnikih se vali sila svetovnega gospodarstva liki lava širom sveta in prodira v najbolj oddaljene in neznane pokrajine, ki skrivajo dragocene zaklade rudnin in surovin za industrijo ter različnih predmetov za trgovino. Industrijski in trgovski interes obvladata države, postaneta ooločilna v notranji, dajeta direktive v zunanji politiki. Nastane borba za kolonije, za nadvlado in vpliv v gospodarstvo manj razvitih, agrarnih državah. Tako se je mogel Nemec srečati z Angležem na potu čez Balkan in veliki ocean proti vzhodu. Če pride do vojske, je industrija navadno najmanj oškodovana.

To je v zelo skrčeni sliki razvoj kapitalizma, razvoj svetovnega gospodarstva, ki pa še ni dovršen. Rekli smo že, da so celi narodi njegova igračka. Popolnoma brez moči pa so zlasti mali narodi. Ti morajo iskati pred kolosalno stavbo sodobnega gospodarstva novo orijentacijo za obrambo svojega narodnega življenja.

Naše meje in drugo.

Že v času deklaracijskega gibanja se je razpravljalo v našem časopisju o odseku severne meje Špilje—Radgona. Znano je sicer, da se nahaja v tem ozemlju par tisoč Nemcev, toda razlogi, s katerimi smo utemeljevali zahtevo, da pripade to ozemlje z železniško progo Špilje—Radgona jugoslovanski državi, so bili tako tehtni in vitalni, da so se dobremu poznavalcu razmer takoj razblinili morebitni pomisleki proti »slovenskemu imperijalizmu«, saj smo istočasno zahtevali Celovec in Gosposvetsko polje, ki je ponemčeno tako in še bolj nego Gornja Murska dolina. Vsi smo bili prepričani, da bo to ozemlje naše, ker se z izgubo železnice Radgona—Špilje preseka Slov. goricam, Murskemu polju in Prekmurju najvažnejša gospodarska in prometna žila, obenem pa se ustvari taka meja, da ne bomo zavarovani niti strateško niti gospodarsko.

Tudi izza objave mirovne note Nemški Avstriji, kjer se je priznalo Jugoslaviji mesto Radgona in okolica, ne pa tudi Obrajna in cela železniška proga z ozemljen do Špilja, so krožile vesti, da bo prišlo do revizije in da se naša delegacija trudi, pridobiti to ozemlje za Jugoslavijo.

Šele polemika med podpredsednikom deželne vlade dr. Žerjavom in mariborsko »Stražo«, je prinesla več luči v to zadevo. V 160. številki »Slovenskega Naroda« piše dr. Žerjav, da naša delegacija v Parizu ni zahtevala ne Špilja ne železnice od Špilja do Obrajne, zlasti tudi ne Cmureka.

Dopisnik iz Št. Ilja v Slov. gor. zahteva v 57. številki »Straže« (članek »Tudi uganka«) pojasnila v tej važi zadevi od merodajnih krogov. Tej zahtevi se pridružujemo enodušno tudi mi obmurski Slovenci.

* * *

Tukaj na meji se čuti puls narodnega življenja veliko močneje kot kje v središču, zlasti še v Ljubljani. Tam so se razmere lažje in hitreje ustalile, ker je bilo več pogojev zato; narodni moment ne stopa toliko v oposredje, ker se navadno indentificira z državnim in nima več povoda, igrati samostojne, celo opozicijske vloge kot še pred enim letom. Tam prevladuje tendenca državne organizacije, tukaj tendenca narodne organizacije, ker so razmere povsem drugačne in polje za narodni boj še vedno odprto. Na meji se moramo boriti proti gospodarski premoči tujev in njihovemu silnemu političnemu vplivu, ki se ne bo nikdar ustrašil morebitnih bajonetov na državni meji, marveč ga zamore paralizirati edinole odločna narodna politika od znotraj. Zategadelj se razvija tukaj drugačen politični mentalitet, kot n. pr. v Ljubljani. To pa ne iz kakih separatističnih nagibov, marveč kot naravna in jasna posledica dejanskih razmer.

Znani mariborski pakt iz februarja t. l., ki je izročil Nemcem železniško progo Špilje—Radgona ter spočel življenjanezmožno dete, tzv. »nevtralni pas«, ki je danes v resnici vse drugo kot nevtralen, kateri je dalje ustvaril v Radgoni in okolici politično in gospodarsko stanje, ki ne zadovoljuje niti Nemcev, najmanj pa slovenskega prebivalstva, je sad ljubljanskega političnega mentaliteta. Mi tukaj na meji ga ne moremo »prebaviti«. Od naše narodne vlade smo pričakovali vse kaj drugega, kot je pogodba, spisana s starim diplomatskim stilom, ki hoče dati ceno in vrednost dokumentu, ne pa stvari, za katero gre. Pričakovali smo, da dobimo ljudi, na katere se bomo zamogli osloniti s vsem srcem in vsem življenjem, a našli smo v Ljubljani dobre juriste come il faut, in modre državnike secundum Machiavelli. Kdo je kriv, da smo se razočarali nad našo »narodno (deželno) vlado«, Ljubljana pa nad nami?!

Slovensko ljudstvo na meji zahteva enodušno, da se ta pogodba razveljavi in ustvari stanje, ki bo omogočalo razmah političnega in gospodarskega življenja. Najmanj pa dovoljujemo obmejni Slovenci kot »objekt« tega dokumenta, da smatra deželna vlada v Ljubljani to svojo pogodbo kot nekaj dovršen politični čin, o katerem bi se ne smelo govoriti brez izraza globokega spoštovanja. Mariborska pogodba je v očeh obmejnih Slovencev surov plod nepoznanja razmer in zakulisne politike. Njeno megleno nejasnost so že v začetku najbolj izrabili Nemci in jo kršili skoraj vseh njenih točkah in ne le enkrat.

* * *

V 13. številki »Murske Straže« smo med tedenskimi novicami opozorili našo javnost, da se je poverjeništvu za pravosodje v Ljubljani izreklo, naj se naša »Tiskovna zadruga«, ki ima sedež v Radgoni, registrira v Gradcu. Ker tega čudnega sklepa nismo mogli mirno pogoltniti, smo prišli pri poverjeništvu v zamero. Našo notico je ponatisnil ljubljanski »Slovenec«, kateremu je odgovoril »Slovenski Narod« z dne 18. julija, ki povdarja pravilnost dotičnega odloka. Tudi mi razumemo juridično konsekvenco, do katere je došlo poverjeništvu za pravosodje; protestiramo pa proti temu, da hoče slovenska vlada s paragrafi uničiti slovensko narodno delo, zakaj »iti s prošnjo v Gradec« pomeni iti z zadrujo k . . . . Z druge strani smo naglasili, da si pa druga poverjenišтва prisvajajo kompetenco nad zasedenim delom okrajnega glavarstva Radgone, saj so vendar bili vsaj na papirju nastavljeni slovenski gerenti itd. Ako bi pri deželni vladi natančneje poznali tukajšnje razmere, bi prav gotovo sami obsodili nevdržljivo stanje, katerega je ustvarila znana nagodba z Nemško Avstrijo. Tega stanja ne razume samo »urednik pri Murski Straži«, marveč ga ne more razumeti noben uradnik v Radgoni in noben narodnozaveden Slovenec na meji! Kar se tiče odloka poverjeništvu za pravosodje, bi pa že lahko počakalo z odgovorom tako dolgo, da bo popolnoma prepričano o pripadnosti Radgone k Jugoslaviji; poleg vseh paragrafov bi vendar smelo imeti toliko narodne previdnosti, da bi ne

smešilo v nasprotnikovih očeh narodnega dela obmejnih Slovencev, združenega z žrtvami, na katere je v radosti osvobojenja že pozabila naša bela Ljubljana.

Politični pregled.

Ugovor nemškoavstrijske delegacije glede štajerskih meja zavrnjen. Maribor in Radgona ostaneta jugoslovanska.

Začetkom junija je prejela nemškoavstrijska delegacija v Parizu mirovne pogoje, ki jih je Nemški Avstriji naložila antanta. Kljub temu, da so ti pogoji v primeri z onimi Nemčiji precej ugodni, so vendar nemški časnikarji razlili ogromno črnilo, da bi prepričali javnost o skrajni krivici, ki se je zgodila. Tudi nemškoavstrijska delegacija v Parizu je vložila odločen ugovor in svoje protipredloge. Vse do zadnjih dni so Nemci upali, da pride do revizije, zlasti da pridobijo več ozemlja. Tega upanja se je le malo izpolnilo. V nedeljo je bila izročena Nemški Avstriji mirovna pogodba, ki stavi teritorialne, gospodarske in financijelne pogoje. Nemška Avstrija dobi del zapadne Ogrske z mestom Šopronj in Nežiderskim jezerom. Na Koroškem se izvede ljudsko glasovanje v dveh določenih zonah (glej politični pregled v 12. številki našega lista). Izvedejo se nekatere krajevne poprave meja napram Čehoslovaški. Na Štajerskem ni nobenih sprememb in je tedaj gotovo, da ostaneta Maribor in Radgona definitivno v jugoslovanskih rokah. Neizpremenjene ostanejo tudi določbe glede tirolskih meja. — Od ostalih določb je omeniti, da nemškoavstrijska armada ne bo smela imeti več kot 30.000 mož s častniki vred. Novačenje je dovoljeno samo potom nabitiranja prostovoljcev. Tudi je Nemška Avstrija odgovorna za vsako škodo, ki jo je trpela katera od novonastalih držav vsled vojne, katero ji je vsilila Avstrija oz. njeni zavezniki.

Te mirovne pogoje bo morala Nemška Avstrija sprejeti in podpisati prav tako kot Nemčija. Nobenega dvoma ni, da bo to tudi storila, zakaj če se ni mogla upirati velika Nemčija, se bo tem manje upirala majhna Nemška Avstrija.

Dne 20. in 21. julija se je vršil splošni štrajk socijalnodemokratskega delavstva v Italiji, Franciji, Angliji in Jugoslaviji, ki je imel namen protestirati proti vmešavanju antante v zadeve ruskih in ogrskih boljševikov. Ker je večina našega ministrskega sveta sklenila, da se prepreči ta manifestacija s strogim terorjem, sta podala o stavko ministra Korošec in Gostinčar, ki sta zastopala milejše stališče. Kriza je že rešena in ostaneta ministra na svojem mestu.

Italija stoji vse bližje revolucije. Zlasti je hudo v okolici Neapelja in v gornjeitalijanskih mestih. Poroča se, da je kralj Viktor Emanuel že zbežal na Angleško.

Bolgariji se izroče mirovni pogoji dne 25. julija. Bržkone bodo zelo trdi in bodo zahtevali sodišče za častnike in moštvo, ki je uganjalo strašna nasilstva v Stari Srbiji.

O Ogrski se poroča, da se Bela Kuhn s svojo boljševiško vlado nikakor ne bo mogel vzdržati in bo moral kmalu odstopiti. Nekatere vesti pravijo, da se hoče Ogrska nasloniti na Jugoslavijo in ponuditi krono našemu princu Aleksandru. Vsekakor se bode Ogrska težko vzdržala med novonastalimi državami in bo morala prejalislej storiti tak obupen korak. Enako bo najbrž tudi z Bolgarijo, ki že išče način, kako bi navezala ožje stike z ujedinjeno in močno kraljevino SHS.

Tedenske novice.

Laži. Nemško časopisje je objavilo že nešteto poročil iz Radgone in drugih obmejnih krajev o nasilstvih, katera uganjajo jugoslovanske oblasti nad našimi državljani nemške narodnosti. Tudi tetka »Tagesposta« se kaj rada posluži svojega strupenega jezika. Dobro vemo, odkod izhajajo ta lažnjiva poročila in kakšen namen zasledujejo. Pošteni Nemci, ki so zmožni, si predstaviti politični položaj resno in objektivno misliti seveda ne bodo vedeli ničesar o teh nasilstvih, ker je dejstvo, da so naše oblasti večkrat na lastno škodo še preveč prizanesljive. Da se je

posameznim hujskačem stopilo na prste, ni v očeh poštenega človeka nobeno nasilstvo, zakaj to bi se zgodilo v vsaki civilizirani državi in je tembolj potrebno dandanes, ki stoji ves državni in socialni red na tako majavih tleh.

Tihotapstvo bi zaslužilo posebno poglavje, ker ni še nikdar cvelo tako bujno kot sedaj, ko smo oblagodarjeni z dobroto tzv. »nevtralnega pasa«. Kljub temu, da naše oblasti mnogo delajo proti tihotapstvu, so vendar vse dozdej vporabljene mere nezadostne. Središče tihotapstva ni tik demarkacijske črte, marveč globlje v ozemlju Slovenskih goric, kjer še živi mnogo »vpokojenih c. kr. patrijotov«, ki se pečajo z tihotapstvom. Ti ljudje, zlasti se omenjata dva brata trgovca, zbirajo živila in druge predmete ter jih spravljajo spretno, da ne vzbude suma, proti demarkacijski črti, ki je itak začrtana tako nerodno, da se ne da zavarovati. Obmejna straža bi morala posvetiti vso skrb podnožju Slovenskih goric, ki se da uspešneje zastražiti. Politična oblast bi naj naročila orožništvo, da pazi na sumljive ljudi v notranjosti Slovenskih goric, ki so brez posla a vendar izhajajo ugodno. Če se bode sistematično nastopilo proti tem ljudem, bo tihotapstvo kmalu decimirano na ono mero, ki se sploh ne da odpraviti na nobeni državni meji.

Tečaj za srbohrvaški jezik se vrši vsak torek in petek od $\frac{1}{2}$ 8. ($\frac{1}{2}$ 20.) do $\frac{1}{2}$ 9. ($\frac{1}{2}$ 21.) ure v risalni dvorani meščanske šole. Udeleženci se prosijo, da prihajajo pravočasno. — Božidar Borko.

Darila za invalide. Povodom imendana Nj. V. kralja Petra I. se je nabralo za invalide: v Žetincih 183 K, v Dedonjih 114 K, v Slov. Gorici 65 K, v Radgoni med uradništvom, vštrevš zbirko gospe Klinčeve 208 K in 5 dinarjev. Bataljon je nabral skupaj 1457 K.

Zahvala. Vsem, ki so podarili dobrotke za srečolov na proslavi Petrovega dne v Radgoni, se izreka najtoplejša zahvala.

Potovanje v Nemško Avstrijo. Nemci so zadnji čas zelo poostriili kontrolo potnikov, ki potujejo preko Špilja v Nemško Avstrijo. Veliko oseb iz Jugoslavije čaka v Lipnici, a jih ne pustijo ne naprej ne nazaj. Svarimo naše ljudi, naj brez potrebe nihče ne potuje v Nemško Avstrijo.

Kralj Peter se je z dne 17. julija vrnil v svojo svobodno in ujedinjeno kraljevino. Nastani se v Arandjelovcu.

Draginja pri nas in drugod, v Budapešti umirajo ljudje od glada, zlasti starci in bolniki, ker se ne dobi na trgu nobenih živil ali pa zelo malo. Tisto, kar se sploh dobi, je tako drago, da si le redkokdaj privoščijo. Tako stane ena buča 500 K, in glavica salate 10 kron. Neverjetno, a resnično.

Kje bodo sodili bivšega nemškega cesarja? Cesarja Viljema ne bodo prepeljali v Tower, marveč v Buckingham Palace. Tam ga bodo tudi sodili. Mero dajno za sklup, da naj Viljem ne pride v Tower, je bilo, da bi ga morali voziti pred sodišče, kar bi povzročalo nemiro in bi ga ljudstvo najbrže spotoma linčalo. Predsednik so lišča bo lord Birkenhead, v sodišču bo zastopanih peto velesil po svojih sodnikih. Vsaka velesila bo poslala po enega. Obtožba se omejuje na kršenje nevtralnosti Belgije in Luxemburga. Obravnavna bo javna. Cesar dobi nemškega zagovornika. V Parizu so nezadovoljni s prvesom ter protestirajo zlasti proti namenu, poslati bivšega nemškega cesarja na otok svete Helene. Boje se, da bi izbudilo to spomine na Napoleona in da bi obdali Nemci svojega bivšega cesarja z gloriolo mučeništva. Nizozemska dela neprilike glede izročitve Viljema ter bi bila očevidno zadovoljna, če bi pobečnil. Tudi na Angleškem so v konzervativnih krogih precej nevoljni, s strani Amerike pa je pričakovati naravnost močne opozicije. Tako je postavljen Loyd George pred zelo težaven problem. (»Slovenski Narod«).

Turki še vedno uganjajo grozovitosti. Turki so v dolini severno od Adina ubili 2000 Grkov. Med ubitimi je pretežna večina žensk in otrok. Zajeli so 40 grških odličnikov ter jih prisilili, da so podpisali brzojavko na ministrskega predsednika Clemenceauja, da so popolnoma zadovoljni s svojim položajem. Čim so to brzojavko podpisali, so jih Turki na mestu pobili.

Slovensko vseučilišče v Ljubljani. Poverjeniku dr. Verstovšku je dne 17. t. m. brzojavil minister prosvete Davidović, da je bil zakon o vseučilišču v Ljubljani definitivno sprejet v Narodnem predstavništvu. — V kratkem času bodo imenovani profesorji za novo vseučilišče, ki se odpre začetkom šolskega leta 1919/20. V Jugoslaviji bomo imeli tri visoke šole: v Zagrebu, v Beogradu in sedaj v Ljubljani. Tehnično visoko šolo bodo otvorili v kratkem v Zagrebu.

Jugoslovansko brodovje pred Reko. Jugoslovansko brodovje, ki se je nahajalo doslej pod protektoratom Anglije, se je zbralo v reškem pristanišču. Italijani so zelo razburjeni. Protektorat jugoslov. brodovja prevzame najbrž Amerika, ker bodo Angleži v kratkem zapustili Reko.

Pol milijona nemških delavcev zahteva v smislu mirovne pogodbe Francija, da popravijo in zgrade tisto, kar so še nedavno rušili in uničevali. Nemčija se ne bo mogla upirati in bo mobilizirala delavce.

Melasa. Ministrstvo za prehrano in obnovo dežel je v sporazumu z finančnim ministrstvom prepustilo odkazovanje melase iz sladkornih tovarn generalnemu ravnateljstvu posrednih davkov. Vse prošnje za odkaz melase naj se odslej pošiljajo temu ravnateljstvu. Odpreme izkaznice bo izdajal kot doslej odsek za prehrano, ki se bo iz njegovega področja posojila melasa. Cena melase se bo po naredbi ministrstva za trgovino štev. 3243 zaračunavala s 60 K za 100 kg. Od tega zneska odpade 34 K za sladkorno tovarno, 26 K pa za invalidski sklad.

Neurje in požari. Dne 11., 12. in 13. l. m. je vladalo v Slov. Bistrici hude neurje s točo in nalivi. Zadnji dan je bila povodenj taka, da je voda na ulicah segala en in pol metra visoko. Poškodovano je pohištvo po sobah; v trgovinah je vse pokvarjeno in poplavljenjo z umazano vodo. Vrtovi so uničeni popolnoma; kar je pustila toča, je odnesla povodenj. Škoda znaša do 4 milijone kron. — Na Kranjskem je popolnoma pogorela vas Zagradec. Vzrok je nesrečen slučaj. Pogorelo je 27 hiš in 58 gospodarskih poslopjij. Do 200 ljudi je brez strehe in so popolni berači.

Dopisi.

Kamnica pri Mariboru. Vlada je vendarle razpustila tukajšnji občinski odbor in imenovala gerentom g. Jožefa Marka, kmeta v Rošbahu. V občinski svet so poklicani posestniki Franc Košir, Janez Nerač, Ferdo Pukl in Janez Ambrož. Zahtevamo, da novi gerent nemudoma odstavi dosedanega mrliškega ogleda, ekonomista Jurija Haasa, ki je trd Nemec in so ljudje zelo nezadovoljni z njim. Upamo, da bo sedaj, ko je tudi občina v slovenskih rokah, zavladal nov duh v naših krajih, ki so bili žalibog doslej precej zanemarjeni v narodnem oziru. Med nami še je nekoliko takih, ki skrivoma sčuvajo proti Srbom. Jaz pa pravim: Srbi so dobri, plemeniti ljudje, da jim ni enakih. Kako bi se na njihovem mestu maščevali Nemci; koliko bi morali mi pretrpeti, če bi Nemci zmagali! Srbi pa so nam priskočili na pomoč kakor pravi bratje in Bog ve, kaj bi se zgodilo z Mariborom, da niso oni stopili nemčurski kači na glavo. O maščevanju nad Nemci, ki so jim storili toliko hudega, pa sploh niti ne mislijo četudi imajo moč v rokah. Pri vseh poštenih Slovencih v Mariboru in okolici so srbski in hrvaški vojaki prav takoprijubljeni kakor lovenski! — Zavedno slovensko dekle.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Dne 11. julija nam je zopet ugrabila neusmiljena smrt značajnega, narodnozavednega moža, dobrega soproga in skrbnega očeta Jožefa Čagran iz Slaplinec. Rajni je bil večletni cerkveni ključar in dolgoletni župan. Ni bil praznik njegovo življenje, ampak delaven, za blagor ljudstva trudapolni dan. Večni mu pokoj!

Iz Štrigove v Medjimurju smo dobili daljši dopis o čudnih zabavah, katere si baje dovoljuje tamošnja prostovoljna legija. Nedavno je priredila v neki gostilnici veselico, ki je trajala do 5. ure zjutraj in kjer so se zabavali s tem, da so privezali k drevesu petelina in streljali vanj. Po 152 streljih je dobil petelin dve lahki in eno težko rano (!) Ta neuspeh v streljanju jih je streljal, da so ga ubili na drug način. Ljudstvo je jako ogorčeno nad tako neumnim tratenjem municije. Obenem kaže tak način zabave duševno posurovelost in ni ravno na čast našim ljudem. Objavljamo to pritožbo, ker mora tako počenjanje, če se je v resnici godilo, obsoditi vsa javnost in zahtevati, da se ljudje v bližini boljševiške fronte zabavajo na pametnejši način.

Iz neodrešenega Prekmurja.

Prekmursko vprašanje zopet na dnevnem redu. (Izvirno poročilo »Murski Straži«.) Pariz, dne 16. julija 1919. — Petrica (Clemenceau [Francija], Lansing [Amerika], Balfour [Anglija], Crespi [Italija], Matnu [Japonska]), ki tvori zdaj najvišji svet mirovne konference, je sklenila, da dobi Avstrija nemške dele mošonske, šopronske in železne županije. Vsled tega se pečajo sedaj teritorialne komisije z mejami teh županij in raditega zopet tudi z mejami Prekmurja. Spomenica prekmurskih Slovencev, ki se je razposlala v 40 izvodih vodilnim osebam mirovne konference v francoskem in angleškem jeziku, je našla ugoden odmev, katerega so podpirale vloge naše delegacije ter osebne intervencije. Rešitev še ni padla, pa se pričakuje vsak dan. — M. S.

Kaj bo s Prekmurjem? Tako vprašujejo dan za dnem prekmurski Slovenci, ki še ječe pod madžarskim terorjem. Tako vprašujemo tudi mi obmejni Slovenci, ki imamo največ čuta za trpljenje naših rojakov onkraj Mure. Kako stoji diplomatski položaj, kaže zgornjo poročilo, ki smo ga dobili iz Pariza. Redke osebe, ki pridejo čez Muro, nam poročajo, da se boljševiki trudijo s vsemi sredstvi, da pridobijo slovensko ljudstvo na svojo stran. Ker je ljudstvo itak že popolnoma

zbežano in brez narodnih voditeljev, se boljbolj udaja boljševiškim mahinacijam. Dočim je bilo še začetkom julija razpoloženje za Jugoslavijo zelo ugodno, so postali sedaj nam naklonjeni krogi kmečkega ljudstva nezaupni, nekateri nahujskani ljudje pa celo sovražni. Čim delj bo odlašala Jugoslavija z zasedbo, tem huje bo delovala madžarski boljševizem.

O gospodarskih razmerah v Prekmurju. Slovenski inteligent iz okolice Murske Sobotne, sedaj begunec, ki se mnogo peča z gospodarskimi razmerami Prekmurja, nam je dal na razpolago približne podatke o množini živil, katere je zadnja vojna leta brez nasilnih rekvizicij oddalo slovensko Prekmurje za javen promet: 500 vagonov pšenice, rži in ovsu, 200 vagonov ajde, 50 vagonov prosa, 30 vagonov koruze, 10.000 glav govede, 20.000 telet, 30.—40.000 svinj. Če uvažimo, da je zadnja vojna leta produkcija že padla in kako gosto je naseljeno prebivalstvo ter koliko živil se porabi doma, nam kažejo že te številke veliko gospodarsko moč Prekmurja pa lažje razumemo prizadevanje Madžarov, da pod vsako ceno obdrže ta rodovitni del bivške Ogrske.

Rekvizicija živine. V vaseh Šatahovci in Črnci rekvirirajo boljševiki živino za preskrbo rdečega vojaštva. To delajo kot represalijo, ker so se te vase ob zadnji vstaji najbolj odlikovale v boju proti boljševikom.

Teroristi v Murski Soboti. Zadnje dni je prispelo v Mursko Sobotu okrog 90 vojakov, ki so izbrani izmed posameznih oddelkov rdeče armade. To so tzv. »teroristi«. Najbrž so pripravljani za slučaj, če bi trebalo nastopiti s silo pri rekviziciji letošnje žetve.

Aretacija dr. Obala. Nedavno se je dr. Obal vrnil v Mursko Sobotu, najbrž z namenom, da bi zopet deloval za samostojno socialistično republiko. Vojaški poveljnik ga je dal takoj aretirati, zaeno pa je prišel v nemilost tudi boljševiški komisar Revisz v Murski Soboti. Oba sta bila istočasno odpravljena v Budapešto.

Promet na meji je zadnje dni skoraj popolnoma zaprt. Za prestop meje se zahteva dovoljenje boljševiškega komisarijata v Murski Soboti. To dovoljenje se izda le izjemoma in še tistikrat ima straža na meji pravico ga razveljaviti in zabraniti prestop meje. Strogo se pazi, da nikdo ne vtihotaplja starih (avstro-ogrskih) bankovcev čez mejo. V Prekmurju krožijo velike množine belega denarja, ki pa je brez veljave in se le vsled terorja vzdržuje v prometu.

„Novine“ še izhajajo. Tiskane so v slovenski transkripciji. Priobčujejo različne članke, kjer se poljudno razlaga komunizem. V prvi polovici julija se je posrečilo spraviti v Prekmurje večje število slovenskih časnikov, zlasti »Murske Straže«, katerih so se naši rojaki zelo razveselili.

Gospodarstvo.

Protestiramo! V Gornji Radgoni in gotovo tudi drugod so dale oblasti pretučeno nedeljo, 20. t. m. razglasiti, da kmet ne sme drv dražje prodati kakor večjemu za 150 K kvadratni seženj z voznino vred. Dokler se slavne oblasti ne bodo ojnaučile, predpisati najvišje, neprekoračljive cene tudi za industrijske in obrtne izdelke, dokler kmet ne bo dobil 1 kg železa za 40 v, 10 škatljic žveplenk za 16 v, 1 kg podplatov za 1 K 60 v, 1 l petroleja 32 v itd., tako dolgo si tudi za svoje pridelke od nikogar in pod nobenim pogojem ne bo pustil predpisati, po katerih cenah naj jih proda. Kadar pa bomo dobivali blago, katero moramo mi kupovati, za iste cene kakor v predvojnem času, takrat bomo zopet radevolje prodajali drva ne le za 150 K kvadratni seženj, temveč za 40 K in še ceneje. Ako bi se kmet res mogel držati pri prodaji svojih poljskih pridelkov od oblasti določenih cen, trgovci in fabrikantje pa bi lahko nastavljali cene svojim proizvodom poljubno, tedaj bo vsak kmet v teku par let prisiljen, prodati svojo grudo samo za to, da bo zmogel kupovati in plačevati pri trgovcih svoje potrebščine. S takimi enostranskimi odredbami se socialno vprašanje ne bo rešilo. Pozivamo merodajne oblasti, da ta razglas nemudoma razveljavijo, ker itak noben kmet ni v stanu, se ozirati na njega.

Sprejemanje članov za Gospodarsko zadrugo pretečeno nedeljo na Ščavnici je imelo zadovoljiv uspeh. Prihodno nedeljo dne 27. t. m. se bodo sprejemali člani za Gospodarsko zadrugo za občine Šratovci-Mele pri g. Janezu Müller (po domači Vurcer) v Šratovcih in sicer ob $\frac{1}{2}$ 5. uri popoldne. Upamo, da bo udeležba tem večja, ker iz občine Šratovci-Mele ni še pristopil niti en združnik in je v tem oziru ta občina edina v celem okraju. Pri tej priliki se bo vršilo tudi primerno podučno predavanje, zato pridite v obilnem številu.

Za ljudsko knjižnico v Radgoni so darovali: vlč. g. Jožef Ozmeč, dekan v Ljutomeru 100 K, g. Josip Škerlec, trgovec v Gornji Radgoni 100 K in Posojilnica v Gornji Radgoni 200 K. Iskrena hvala!

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Mariboru

Delniška glavica K 15,000.000.—

Centrala v Ljubljani

Rezervni fondi nad K 4,000.000.—

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun s 3%
brez odpovedi, proti trimesečni odpovedi s 3 1/4% čistihDaje trgovske in aprovizacijske kredite
Izvršuje vse bančne transakcije

Dekla

pridna, poštena, z večletnimi spričevali, se takoj sprejme. Letna plača 600 K. Ponudbe na upravništvo »Murske Straže«.

Krava koza

breja ali novomolzna,

novomolzna in

3 prašiči

čež 3 mesce stari, se takoj kupijo. Ponudbe z navedbo cene na upravništvo »Murske Straže«.

Rdeče maline

za eksport kupuje „BALKAN“, trgovska, špedicijska in komisij-ska delniška družba, LJUBLJANA, Dunajska cesta 33. Prosi se natančne pismene ponudbe.

Pisalni stroj

v prav dobrem stanju, se zaradi premestitve po prav nizki ceni 600 kron proda. Izve se pri orožniški postaji v Radgona.

Krma in Mastin

Da krmo živina, kokoši, pure, goske lažje prebavijo, da je potem meso in mast za uživanje boljša, da je tvoritev jajc in mleka boljša, se primeša krmi enkrat na teden ena pest MASTIN-A. 5 zavrtkov Mastin-a zadostuje za odgojo in rejo enega vola, krave, svinje, konja za 6 mesecev. Mastin je dobil največje odlikovanje v Londonu, Parizu, Rimu in na Dunaju. Na tisoč gospodarjev cenj in kupuje ponovno Mastin. Ako ga nima lekarnar ali tvoj trgovec, piši potem z dopisnico po 5 zavrtkov Mastina za 15 kron, poštnine prosto na: Lekarno Trnkoczy v Ljubljani, Kranjsko, katera z vsako pošto razpošilja naročila na vse strani sveta. 20—9

Samo 40 vinarjev

stane petstolpna petitvrsta za male oglase v »Murski Straži«, najbolj razširjen slovenski list v Prekmurju, Murskem polju in Slovenskih goricah, zato ima tudi oglašanje največji uspeh.

KARBID

prodaja v vsaki množini Ivan Kovačič, trgovina s steklom v Radgona.

Miši - Podgane stenice — ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja te moja najbolj preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 6—, za podgane in miši K 6—, za ščurke K 6—, posebno močna tinktura za stenice K 6—, uničevalce moljev, prašek za uši v obleki in perilu, proti mravljam, proti ušem pri perutnini K 3—, prašek proti mrčesu K 5—, mazilo proti ušem pri ljudeh K 3—, mazilo za uši pri živini K 3—, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalcev rastlin) K 3—. Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 46, Petrinjska ulica 3.

Trgovci mešane

stroke, drogisti, kramarji itd. sijajno zaslužijo s prodajo Mastin-a (redilni prašek za živino in perutnino) pri kmetovalcih. — Treba pisati dopisnico na naslov: lekarnar Trnkoczy, Ljubljana (Kranjsko) na sledeči način: »Pošljite mi 15 zavojčkov (po 1/4 kg) Mastin-a, obenem veliki lepak, oboje z povzetjem K 30-40 franko poštnina in omot.« 20—9

Garje,

srebečico, kraste, lišaje uniči pri človeku in živini mazilo zoper srebečico. Brez duha in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo 6 K. Po pošti 7 K, poštnine prosto. Prodaja in razpošilja s pošto lekarna Trnkoczy v Ljubljani, Kranjsko. 30—9

Posojilnica v Gornji Radgona

obrestuje od 1. julija 1919 naprej
hranilne vloge

po 3%.

Rentni davek plačuje Posojilnica sama. — Daje posojila na vknjižbo, na osebni kredit, na zastave in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Stanje hranilnih vlog nad 5 milijonov kron. Račun kr. čekovnega urada v Ljubljani št. 10.593

Glavni trg št. 130

Na novo ustanovljena manufakturna trgovina

Janko Gizej

priporoča manufakturno blago po najnižjih cenah

Dva učenca

iz dobre hiše sprejme takoj

trgovina Repič poprej Vršič
v Ljutomeru.

Nabirajte za Ljudsko knjižnico v RADGONI

Dobra gospodinja

katera je zmožna voditi samostojno gospodinjstvo, se sprejme proti ugodni plači za srednjeveliko posestvo. Potrebno je, da govori nekoliko nemško. Ravno tako se sprejme pri podpisnem delavna

viničarska obitelj.

Matija Krainer, posestnik v Črešnjevcih
št. 134 pri Radgona.

Sol

ima na razpolago v večji množini
v grudah in zdrobljeno

mešna aprovizacija SHS v Radgona.

Dobi se brez nakaznic
vsak dan od 8.—12. in od 2.—6. ure v
stari kasarni št. 130 na Glavnem trgu

REX

priznana najboljše aparate in steklenice za
vkuhanje sadja in sočivja itd. ima v zalogi

Ivan Kovačič

trgovina s steklom v RADGONI

POSOJILNICA V GORNJI RADGONI

registrovana zadruga
z neomejeno zavezo

Hranilne vloge

sprejema od vsakega in njih obrestuje po najvišji obrestni meri. Obresti se pripisujejo koncem vsakega leta brez posebnega naročila h kapitalu. Hranilne knjižice drugih tuzemskih denarnih zavodov se sprejemajo brez vseh stroškov kot hranilne vloge, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so strankam na razpolago položnice kr. poštnega čekovnega urada v Ljubljani št. 10.593. Rentni davek plačuje Posojilnica sama.

Posojila

daje pod najugodnejšimi pogoji in sicer na vknjižbo po 4%, na poroštvo po 4 1/2%. Izposujuje tudi na zastavo vrednostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih zavodih prevzema Posojilnica na sebe in dolžnik plačuje svoj dolg pri Posojilnici naprej. Stroški za to ne presegajo nikdar 10 K. Prošnje za vknjižbo novih kakor tudi za izbris plačanih posojil dela Posojilnica brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsak torek in petek od 9. do 12. ure dopoldne. Ako pa pride na ta dan praznik, uraduje se naslednji dan. Ob uradnih dnevih se sprejema in izplačuje denar. Posojilnica posreduje tudi izplačevanje obresti vojnih posojil brez vsakega odbitka. Sicer pa lahko opravijo stranke vsak dan vse uradne posle in so veljavni, ako njih podpišeta dva v to upravičena funkcionarja.

Pojasnila

se dajajo, prošnje sprejemajo in vsi drugi uradni posli izvršujejo vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne.

Uradni prostori

so v lastni hiši,
Gornji Gris št. 8.